

Els metges del Renaixement

per

J. AIGUADER I MIRO

NOTES PRELIMINARS. III

VII. — L'AFICIO A LA MEDICINA

La naturalesa els encisa i els absorbeix. La terra i els cels, perduda la por medieval, són investigats, maneflejats. Amb e's viatges dels portuguesos a l'India i el descobriment d'Amèrica la terra s'ha eixamplat i presenta noves meravelles. Els homes es donen empentes per a comparar-les, analitzar-les i interpretar-les. Ja no hi cerquen misteris, ni miracles, o no els cerquen amb tanta innocència i credulitat. Aquest estat d'esperit afavoreix les ciències naturals i físiques, que fan un ràpid camí amb la nova concepció: l'Astrologia es transforma en Astronomia i de de l'Alquímia en neix la Química. "Endarrera aquests falsos deixebles que pretenen que aquesta ciència divina no té altre objecte que fer or i plata; l'alquímia que ells deshonen i prostitueixen no té altra finalitat que extreure la quintaessència de les coses i de preparar els arcanes, les tintures i els elixirs que poden retornar a l'home la salut perduda", diu Paracels.

Però on aquells homes, que semblaven infants que sortissin a l'aire lliure després d'una llarga reclusió, fiten els seus esguards dalerosos és sobre l'home mateix: la més grossa de les meravelles que descobreixen és el propi cos i l'ànima pròpia. L'estètica i la mecànica de l'organisme humà, un cop dubaren de les idees heredades, el atrau i amb ardor hi furguen; tant, que molts cops estan a punt d'espatllar-lo.

En l'home pensen trobar-ho tot, és una reproducció en petit del món extern: "L'home és un petit món o microcosmos; tot el que es troba en el gran o macrocosmos es troba representat en ell", diu Paracels. Això aboca al món erudit vers la Medicina: "Es que la Medicina era aleshores un

cantó del vast domini de la "filosofia" que exploraven els humanistes... Pocs humanistes romaniens completament estranys a les ciències mèdiques", diu Joan Plattard. Inlluït per aquesta suggestió, Guillem Budé revisa les traduccions llatines de Galè i fulleja i treu notes del llibre de Plini, Cels, Dioscòrides, Pau d'Egina; Peletier du Mans, gramàtic i poeta, publica un tractat sobre passatges de Galè; Rabelais, humanista, que estudia humanitats i Dret a les Universitats de Poitiers, Bordeus, Tolosa del Llenguadoc, Bourges, Orleans i París, acaba per estudiar Medicina a Montpeller i recomana i convenç el seu amic Hubert Sussannée, que havia explicat humanitats a les Universitats de Torí i París, que es doctori en Medicina.

Es car que aquesta intervenció és motivada per altres raons que no s'ajusten bé amb el nostre concepte d'amor a la Ciència. En els humanistes, l'interès per la Medicina és avivat pel culte als autors clàssics, que, com hem dit abans, volien esporgar en les noves edicions dels seus llibres dels molts errors que hi consignaven les males traduccions anteriors. Però aquest desig creava una atmosfera propícia a les ciències mèdiques i Rabelais que s'hi acostava per maneflaneria humanística acaba per excellir-hi.

D'aquestes bones disposicions se n'aprofitaren la ciència i els científics. Són permeses les disseccions que en el fort de l'Edat Mitjana s'havien prohibit gairebé del tot i a tot arreu. A l'Edat Mitjana es dissecaven animals, garrins per regla general, i amb ells s'ensenyava l'Anatomia. Els casos de disseccions humanes eren rars. En el segle XIV sovintegen més. El duc d'Anjou autoritza en 1373 la Universitat de Montpeller a reclamar cada any el cos d'un condemnat; en 1391 el nostre comte rei Joan I concedeix el privilegi a la Universitat de Lleida de dissecar els cadàvers dels delin-